

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

(Майя НІКОЛАЄВА)

в сересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ТА ІМІДЖ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Освітньо-професійна програма:

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітньо-професійна програма:

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Освітньо-професійна програма:

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Освітньо-професійна програма:

Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

ОНУ

2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна культура та імідж менеджера освіти». Одеса: ОНУ, 2022. 18 с.

Розробник: Нагорна Н.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Ольга ЦОКУР)

Погоджено із гарантом ОПП
Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
_____ (Олена КАРПЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП
Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
_____ (Наталя ГОЛУБЕНКО)

Погоджено із гарантом ОПП
Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
_____ (Маріанна КНЯЗЯН)

Погоджено із гарантом ОПП
Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська
_____ (Людмила ГРИНЬКО)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Голова НМК _____ (Тетяна ТЕЛЕЦЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри педагогіки

Протокол №   від « » _____ 20   р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга ЦОКУР)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри педагогіки

Протокол №   від « » _____ 20   р.
Завідувач кафедри _____ (Ольга ЦОКУР)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів ECTS – 3/3 годин – 90/90 змістових модулів – 3/3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Дисципліна вільного вибору	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
		<i>Семестр</i>	
		1-й	
		<i>Леції</i>	
		16 год.	6 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		- год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	80 год.
Форма підсумкового контролю: Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Професійна культура та імідж менеджера освіти» є забезпечення загально-теоретичної й практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з питань формування культури професійно-педагогічної діяльності майбутніх філологів, особливостями професійної культури сучасного менеджера освіти, стимулювати розвиток і саморозвиток професійної культури майбутніх фахівців.

При вивченні дисципліни «Професійна культура та імідж менеджера освіти» вирішуються такі основні **завдання**:

- сприяти осмисленню предмету навчальної дисципліни, ролі менеджера освіти в сучасному освітньому закладі;
- ознайомити з методичними підходами до процесу формування професійної культури;
- ознайомити з принципами, нормами і правилами іміджології;
- розкрити зв'язок професійної культури та іміджу з освітнім простором;
- сприяти формуванню в здобувачів загальної та професійно-орієнтованої комунікативної мовленнєвої компетенції для забезпечення ефективного педагогічного спілкування;
- сприяти формуванню індивідуального стилю діяльності майбутнього керівника освітньої установи;
- активізувати самовиховання та самоосвіту здобувачів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральна:

ІК Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

б) загальних:

ЗК02. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

в) спеціальних:

СК10. Здатність до організації освітнього процесу та викладання іноземних мов і зарубіжної літератури в закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання:

ПР 01. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПР 05. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПР 19. Здійснювати організацію освітнього процесу, висококваліфіковано викладати іноземні мови й зарубіжну літературу в закладах вищої освіти.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- психолого-педагогічні аспекти професійної культури менеджера освіти;
- чинники формування професійної культури менеджера освіти»;
- підходи до визначення поняття «професійна культура»;
- основні елементи професійної культури менеджера;
- специфіку професійної культури менеджера;
- зміст професійної підготовки менеджерів освіти;
- етапи підготовки майбутніх менеджерів;
- засоби активізації навчальної діяльності майбутніх менеджерів освіти;
- шляхи формування професійної культури майбутніх менеджерів в системі професійної підготовки.

вміти:

- діяти на основі етичних міркувань;
- дотримуватися педагогічного етикету у професійному спілкуванні;
- володіти методами формування професійної культури, корегування іміджу;
- визначати етапи формування професійної культури майбутнього фахівця;
- обирати оптимальну стратегію взаємодії у професійному спілкуванні.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічні аспекти формування професійної культури майбутніх фахівців

Тема 1. Професійна культура в світлі сучасного освітнього дискурсу.
Основні поняття «професійна культура», «самосвідомість», «професійна самосвідомість». Підходи до визначення основних понять. Способи творчої самореалізації. Професійні цінності. Формування професійної культури. Елементи професійної культури менеджера освіти.

Тема 2. Специфіка професійної культури менеджера.
Роль особистості в процесі формування професійної культури. Цінності професійного розвитку. Професійне зростання і самовдосконалення. Теоретичні підходи до формування професійної культури майбутнього менеджера.

Тема 3. Зміст професійної культури менеджера.
Професійно-культурна освіченість. Професійна етика. Загальнокультурна і функціональна грамотність. Базові критерії, основні критерії, критеріальні показники змісту професійної підготовки майбутніх менеджерів.

Тема 4. Етапи підготовки майбутніх менеджерів

Цілі і зміст готовності майбутнього менеджера до управлінської діяльності. Інформаційно-орієнтований етап підготовки майбутніх менеджерів, рефлексивно-оцінювальний етап; етап самореалізації.

Тема 5. Засоби активізації навчальної діяльності майбутніх менеджерів
Стан готовності до процесу пізнання. Пізнавальна активність здобувачів. Творче мислення. Творчість як вища форма активності і самостійної діяльності. Типи педагогічних ситуацій. Функції педагогічних ситуацій. Характеристика змісту педагогічних ситуацій. Форми і засоби побудови управлінської ситуації.

Змістовий модуль 2. Імідж у професійній діяльності менеджера освіти.

Тема 6. Імідж як феномен професійного розвитку.

Іміджелогія в комплексі наук. Імідж ділової людини у сучасному світі. Поліфункціональність іміджу. Типізація іміджу. Загальна іміджелогія. Прикладна іміджелогія. Педагогічна іміджелогія.

Тема 7. Технологія формування особистого іміджу.

Психолого-педагогічні передумови формування професійного іміджу. Техніки створення ефективного професійного імідж-образу. Складові компоненти структури іміджу менеджера освіти. Структура особистісного іміджу. Стратегії управління особистісним іміджем. Проблеми створення позитивного іміджу.

Тема 8. Етика та спілкування як елемент професійної культури.

Професійна етика: виникнення, сутність та призначення. Сутність і значення поняття «мораль». Принцип справедливості та принцип обов'язку. Завдання професійної етики. Техніка ділового спілкування. Культура спілкування. Стилї та моделі спілкування менеджера освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	с	лаб	сп		л	с	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Психолого-педагогічні аспекти формування професійної культури майбутніх фахівців										
Тема 1. Професійна культура в світлі сучасного освітнього дискурсу.	10	2	2		6	10				10
Тема 2. Специфіка професійної культури	8	2			6	12	2			10

менеджера										
Тема 3. Зміст професійної культури менеджера	12	2	2		8	12	2			10
Тема 4. Етапи підготовки майбутніх менеджерів	12	2	2		8	10				10
Тема 5. Засоби активізації навчальної діяльності майбутніх менеджерів	12	2	2		8	12		2		10
Разом за змістовим модулем I	54	10	8		36	56	4	2		50
Змістовий модуль II. Імідж у професійній діяльності менеджера освіти										
Тема 6. Імідж як феномен професійного розвитку	12	2	2		8	12	2			10
Тема 7. Технологія формування особистого іміджу	12	2	2		8	12		2		10
Тема 8. Етика та спілкування як елемент професійної культури	12	2	2		8	10				10
Разом за змістовим модулем II	36	6	6		24	34	2	2		30
Усього годин	90	16	14		60	90	6	4		80

5. Темі семінарських занять

	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1.	Тема 1. Основні елементи професійної культури менеджера	2	
2.	Тема 3. Становлення професійної культури менеджера	2	
3.	Тема 4. Процесуальні характеристики готовності майбутнього менеджера до управлінської діяльності	2	
4.	Тема 5. Методи активізації навчального процесу.	2	2

5.	Тема 6. Імідж та його сутність	2	
6.	Тема 7. Методи формування, реалізації, корегування іміджу сучасного менеджера освіти	2	2
7.	Тема 8. Професійна етика у побудові іміджу. Основні стилі спілкування менеджера освіти.	2	
Разом		14	4

6. Теми практичних занять

Практичні заняття навчальним планом не передбачені

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види завдань	Кількість годин	
			очна	заочна
1	Тема 1. Професійна культура в світлі сучасного освітнього дискурсу.	Проаналізувати підходи до визначення поняття «професійна культура» за авторами. Представити у вигляді таблиці.	6	10
2	Тема 2. Специфіка професійної культури менеджера	Представити у вигляді презентації теоретичні підходи (загальнофілософський, науковий, соціально-психологічний) до формування професійної культури майбутнього менеджера (один за власним вибором)	6	10
3.	Тема 3. Зміст професійної культури менеджера	Схематично представити основні елементи професійної культури менеджера.	8	10

4	Тема 4. Етапи підготовки майбутніх менеджерів	Виявити засоби реалізації основних етапів підготовки майбутніх менеджерів. Представити у вигляді таблиці.	8	10
5	Тема 5. Засоби активізації навчальної діяльності майбутніх менеджерів	Схарактеризувати педагогічні ситуації, що забезпечують процес готовності майбутніх менеджерів до майбутньої управлінської діяльності. Виявити функції, зміст, форми і способи побудови. Підготувати презентацію.	8	10
6	Тема 6. Імідж як феномен професійного розвитку	Підготувати реферативне дослідження за темою «Імідж та його природа»	8	10
7	Тема 7. Технологія формування особистого іміджу	Розробити стратегії управління особистісним іміджем. Підготувати проект.	8	10
8	Тема 8. Етика та спілкування як елемент професійної культури	Представити стилі та моделі спілкування менеджера освіти. Підготувати презентацію.	8	10
Разом			60	80

9. Методи навчання

Словесні: лекція (інформативна, з проблемним викладом матеріалу, з аналізом конкретних педагогічних ситуацій, лекція удвох), пояснення, розповідь, евристична бесіда, навчальна дискусія, інструктаж, робота з підручником, навчальною літературою.

Наочні: метод безпосереднього педагогічного спостереження, метод ілюстрації, демонстрації, візуалізації (мультимедійні презентації), схеми, таблиці.

Практичні: метод проєктів (проєктування); метод аналізу педагогічних ситуацій; метод вирішення педагогічних задач; метод мозкового штурму; метод тестування; метод виконання самостійно-дослідницьких та практичних завдань; метод виконання письмових робіт, метод портфоліо.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний контроль – усне опитування, оцінювання якості практичні завдання, оцінювання доповідей, оцінювання презентацій

Підсумковий контроль – усний залік

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

За сист. ОНУ	За ECTS	Для заліку	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
			Теоретична підготовка	Практична підготовка
90-100	A	зараховано	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших студентів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
85-89	B	зараховано	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій;	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
75-84	C			

			самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає несуттєві неточності	
70-74	D	зараховано	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
60-69	E			
35-59	FX	не зарах. з можлив. повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички:
0-34	F	не зарах. з обов'язк. повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, погребує постійної допомоги викладача

11. Питання для поточного контролю

1. Розкрийте поняття «професійна культура», «самосвідомість», «професійна самосвідомість».
2. Назвіть способи творчої самореалізації сучасного фахівця.
3. Розкрийте професійні цінності сучасного менеджера освіти.
4. Розкрийте процес формування професійної культури.
5. Назвіть елементи професійної культури менеджера освіти.
6. Яка роль особистості в процесі формування професійної культури.
7. Схарактеризуйте цінності професійного розвитку.
8. Які існують методи професійного зростання і самовдосконалення.
9. Проаналізуйте теоретичні підходи до формування професійної культури майбутнього менеджера.
10. Розкрийте поняття «Професійно-культурна освіченість», «професійна етика».
11. Дайте визначення поняттям «загальнокультурна і функціональна грамотність».
12. Назвіть базові критерії, основні критерії, критеріальні показники змісту професійної підготовки майбутніх менеджерів.
13. Назвіть цілі і зміст готовності майбутнього менеджера до управлінської діяльності.
14. Розкрийте інформаційно-орієнтований етап підготовки майбутніх менеджерів.
15. Схарактеризуйте рефлексивно-оцінювальний етап.
16. Розкрийте етап самореалізації.
17. Проаналізуйте стан готовності до процесу пізнання.
18. Розкрийте пізнавальну активність здобувачів.
19. Розкрийте поняття «творче мислення».
20. Проаналізуйте творчість як вищу форму активності і самостійної діяльності.
21. Назвіть типи педагогічних ситуацій.
22. Які існують функції педагогічних ситуацій.
23. Схарактеризуйте зміст педагогічних ситуацій.
24. Які існують форми і засоби побудови управлінської ситуації.
25. Розкрийте поняття «іміджелогія».
26. Схарактеризуйте імідж ділової людини у сучасному світі.
27. Як Ви розумієте поліфункціональність іміджу?
28. Проаналізуйте загальну іміджелогію, прикладна іміджелогію, педагогічна іміджелогію.
29. Визначте психолого-педагогічні передумови формування професійного іміджу.
30. Назвіть техніки створення ефективного професійного імідж-образу.
31. Які складові компоненти структури іміджу менеджера освіти.
32. Розкрийте структуру особистісного іміджу.

33. Наведіть приклади стратегій управління особистісним іміджем.
34. Які існують проблеми створення позитивного іміджу.
35. Охарактеризуйте професійна етика: виникнення, сутність.
36. Яка сутність і значення поняття «мораль».
37. Розкрийте принцип справедливості та принцип обов'язку.
38. Які існують завдання професійної етики.
39. Схарактеризуйте техніку ділового спілкування.
40. Назвіть стилі спілкування менеджера освіти.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								
Змістовий модуль I					Змістовий модуль II			Загальна оцінка
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	
100	100	100	100	100	100	100	100	100

У ході поточного контролю здобувач може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Залік оцінюється за 100-бальною шкалою. Загальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль за усіма темами.

1. Усна відповідь – 30 бали
2. Письмові практичні завдання за кожне завдання 15 балів (2 завдання – 30 балів)
3. Презентація виконання завдань для самостійної роботи – 40 балів

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Залік оцінюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
85-89	B	Добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E		
35-59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Професійна культура та імідж менеджера освіти»
2. Силабус навчальної дисципліни «Професійна культура та імідж менеджера освіти».

14. Рекомендована література

Основна

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
4. Концепція розвитку педагогічної освіти: Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776.
<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
6. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.) Електронний ресурс. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>
7. Положення про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І.І. Мечникова http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_pro_org_osvit-proc.pdf
8. Положення про політику та порядок урегулювання конфліктних ситуацій в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-regulirovanie-kofliktov.pdf>

Підручники та навчальні посібники

1. Андросюк В.М. Педагогічний менеджмент і психодидактика: навч. посібник. Тернопільський національний економічний ун-т. Т.: Економічна думка, 2018. 216 с.
2. Аспекти управлінської діяльності в школі. Частина I / Упоряд. Н. Мурашко. К.: Ред. Заг. газ., 2015. 128 с.
3. Бондаренко І. С. Іміджологія в системі гуманітарних знань: соціально-комунікаційний підхід//Держава та регіони. 2019. Вип.2(66). С. 92-95.
4. Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 256 с.
5. Григораш В. В. Організація діяльності керівника школи / В. В. Григораш. Харків: Основа, 2011. 224 с.
6. Мармаза О.І. Менеджмент освітніх організацій / О.І. Мармаза. Харків: Щедра садиба, 2017. 126 с.
7. Настільна книга заступника директора з НВР початкових класів / Авт.-уклад. Г. В. Лісовенко. Х.: Вид-во «Ранок», 2010. 288 с
8. Професійна і прикладна етика: навчальний посібник / [Аболіна Т.Г., Василькевич Я.З., Заболотна В.О., Коцур В.П., Рик С.М., Рогожа М.М.]; за заг. ред. Коцура В.П. Препринт. Переяслав-Хмельницький, 2016. 314 с.
9. Шиманова О. Етика і професійна етика : навч-метод. посібник. Л.: ПП Сорока Т. Б., 2013. 132 с.

Додаткова

1. Бралатан В.П., Гуцало Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика: навч.посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Крохмальна Г.І. Сучасні тенденції педагогічної комунікації у вищому навчальному закладі / Г.Крохмальна // Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Вип. 3. С.17-20.

3. Марченко В.С. Формування професійного іміджу сучасного вчителя // В.С. Марченко / "Наука і освіта", №1, 2016. С. 120-125.
4. Мармаза О.І. Гендерний аспект професійної культури керівників навчальних закладів / О. І. Мармаза // Імідж сучасного педагога. 2013. № 2 (131). С. 15-17.
5. Мармаза О.І. Ефективне лідерство як інструмент стратегічного управління / О. І. Мармаза // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб.наук. пр. / [редкол.: Т.І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2013. Вип. 29 (82). С. 289-297.
6. Мармаза О.І. Інноваційний менеджмент в освіті: сутність, функції, засоби / О.І. Мармаза // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2014. Вип. 36 (89). С. 309-316.
7. Нагорна Н. В. «Використання активних методів навчання під час сучасної професійної підготовки студентів класичного університету». Освіта в галузі педагогіки і психології: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень. Люблінський науково-технологічний парк Університет Марії Кюрі-Склодовської. 27 листопада 2017 р., м. Люблін, Польща. С. 56-58
8. Нагорна Н. В. «Роль педагогічної компетентності у становленні особистості сучасного фахівця сфери соціальних послуг» Региональная Академия Менеджмента. I том сборника материалов II Международной научно-практической конференции «Менеджмент качества: поиск и решения» (23-25 ноября 2016 г. Шанхай, Китай). С. 104-111.
9. Нагорна Н. В. «Щодо впровадження інноваційних технологій в сучасній освіті» Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-гуманітарні дисципліни: напрямки наукового пошуку», м. Дніпропетровськ, 12 квітня 2016 р.: у 2-х частинах. Д.: ТОВ «Інновація», 2016. Частина II. С. 43-46
10. Управління задля досягнення сталого успіху організації. Підхід на основі управління якістю (ISO 9004:2009, IDT) [Електронний ресурс] Чинний від 2013-05-01. Режим доступу: <http://www.dbn.at.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-1060>
11. Цокур О.С. Event технологія як засіб активізації виховної та культурно-дозвіллевої діяльності майбутніх учителів на педагогічній практиці в школі. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії*: матеріали XXIII міжн. наук.-практ. конф.: зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 159-161.
12. Цокур О.С. Особливості організаційно-методичного супроводу професійно-педагогічної кар'єри вчителів державних, приватних і католицьких шкіл в Австралії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук пр. Запоріжжя: КПУ, 2021. №.74. Т.1. С. 40-44. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/index.php/archiv?id=135>.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/con/>
2. <http://nbuv.gov.ua/> Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського;
3. <http://www.dnrb.gov.ua/> Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського;
4. <http://www.osvita.org.ua/> Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном;
5. [http://pedagogika.ucoz.ua/load/pedagogika/materialidlia_samostijnogo_organizaciyapp\)a/8I.chie_ta_ozuyii_ikga\)ipi/8-1_-0-12](http://pedagogika.ucoz.ua/load/pedagogika/materialidlia_samostijnogo_organizaciyapp)a/8I.chie_ta_ozuyii_ikga)ipi/8-1_-0-12)
6. http://ebk.net.ua/Book/pedagogics/volkova_pedagogika/part3/3202.htm
7. <http://osvita.ua/school/upbring/5828>
8. <http://teacher.at.ua/publ/40-1-0-677>
9. http://www.zippo.net.ua/index.php?page_id=115
10. http://petschool.at.ua/publ/robota_klasnogo_kerivnika/5-1-0-17